

Libye: Nové důkazy ukazují děsivý cyklus týrání, ve kterém jsou migranti a uprchlíci drženi

Nová zpráva Amnesty International uvádí, že desítky tisíc uprchlíků a migrantů v Libyi jsou uvězněni v beznadějném kruhu krutosti s mizivou nadějí na nalezení bezpečných a legálních cest ven. Když se migrantům a uprchlíkům podaří utéct před týráním a bezprávím v Libyi a podaří se jim dostat na čluny, riskují své životy na moři při cestě za vidinou bezpečí v Evropě. Na moři většinou znovu zadrženi a převezeni zpět do Libye, kde jsou následně vystaveni stejnému týráním, před jakým chtěli uprchnout. K tomu dochází i v době, kdy Evropská komise oznámila svůj nový „Pakt o migraci“, jehož hlavním pilířem je ještě užší spolupráce se zeměmi mimo EU za účelem kontroly migračních toků, jako je právě Libye.

Výzkumná Zpráva „[Mezi životem a smrtí](#)“: Uprchlíci a migranti uvězněni v libyjském cyklu týrání (*‘Between life and death’: Refugees and migrants trapped in Libya’s cycle of abuse*) dokumentuje trýznivé zprávy o uprchlících a migrantech, kteří utrpěli nebo byli svědky litanie zneužívání v Libyi, včetně nezákonného zabíjení; nucených zmizení; mučení a jiného špatného zacházení; znásilnění a dalšího sexuálního násilí; svévolných zadržení; nucené práce a vykořisťování ze strany státních a nestátních subjektů v prostředí téměř úplné beztrestnosti. Zpráva také podrobněji popisuje novější vývoj, včetně přesunu osob vyloděných v Libyi na neoficiální místa zadržení – jako je notoricky známá tabáková továrna v Tripolisu – a hromadné deportace tisíců uprchlíků a migrantů z východních libyjských regionů.

„Libye, země zničená roky války, se stala ještě nepřátelštějším prostředím pro uprchlíky a migranty hledající lepší život. Místo toho, aby byli nalezeni ochranu, setkávají se s celou řadou děsivých porušování lidských práv a v současné době jsou navíc nespravedlivě obviňováni ze šíření pandemie COVID-19. I přes tyto skutečnosti, pokračují členské státy EU i v roce 2020 v realizaci politik, které drží desítky tisíc mužů, žen a dětí v začarovaném kruhu týrání, což je bezohledným ignorováním životů a důstojnosti lidí,“ uvedla Diana Eltahawy, zástupkyně regionálního ředitele pro Střední východ a severní Afriku Amnesty International

„Vzhledem k tomu, že libyjské orgány dlouhodobě selhávají v řešení porušování práv a týrání migrantů a uprchlíků, včetně těch, kterých se dopouštějí státní úředníci a přidružené milice, musí EU a její členské státy zcela přehodnotit svou spolupráci s libyjskými orgány a jejich jakákoli další podpora musí být podmíněna okamžitými opatřeními k zastavení děsivého týrání uprchlíků a migrantů. To zahrnuje ukončení svévolného zadržování a uzavření detenčních středisek, kde jsou tito lidé nelegálně zadržováni a týráni na dobu neurčitou. Do té doby by nikdo, kdo byl zachráněn nebo zadržen ve Středozemním moři, neměl být vrácen zpět do Libye, ale měl by mít místo toho možnost vylodění na bezpečném místě.“

Od roku 2016 spolupracují členské státy Evropské unie (EU) pod vedením Itálie s libyjskými orgány – zajišťují rychlé čluny, školení a pomoc při koordinaci operací na moři – s cílem zajistit, aby lidé, kteří se pokoušejí uprchnout ze země, byli zachyceni na moři a navraceni zpět do Libye. Během tohoto období bylo na 60 000 mužů, žen a dětí zajato na moři a vyloděno v Libyi libyjskou pobřežní hlídkou (LCG) podporovanou Evropskou unií, z toho 8 435 lidí jen mezi 1. lednem a 14. zářím 2020. Podníceny touhou zastavit za každou cenu příjezdy, nabídly státy EU Libyi svou podporu – ve snaze obejít mezinárodní zákony zakazující návraty – aniž by ji podmínily přísnými lidskoprávními zárukami.

Přivezení zpět do Libye, aby čelili týrání

Uprchlíci a migranti zadrženi na moři Libyjskou pobřežní stráží jsou převezeni zpět do Libye, kde jsou vystaveni nuceným zmizením, svévolnému zadržování na dobu neurčitou, mučení a vydírání.

Při vylodění v Libyi v roce 2020 skončily tisíce uprchlíků a migrantů zadrženy v detenčních střediscích na oficiálním Ředitelství pro boj proti nelegální migraci (DCIM) pod dohledem ministerstva vnitra Vlády národní dohody (GNA) podporované OSN, pod kontrolou západní Libye. Tisíce dalších však byly v roce 2020 podrobeny nucenému zmizení poté, co byly přemístěny na neoficiální místa zadržování, včetně tabákové továrny (odkaz na její dřívější funkci) pod velením milice přidružené k GNA, kterou vedl Emad al-Trabulsi v Tripolisu, uprostřed obav o jejich život a bezpečnost.

Na pevnině žijí uprchlíci a migranti také pod neustálým rizikem nejen zatčení a převozu do detenčních středisek, ale také únosu milicemi, ozbrojenými skupinami a obchodníky s lidmi. Někteří jsou mučeni nebo znásilňováni, dokud jejich rodiny nezaplatí výkupné za jejich propuštění. Jiní umírají ve vazbě na násilí, mučení, hlad nebo lékařské zanedbání.

Desítky uprchlíků a migrantů popsaly Amnesty International svědectví o smrti svých blízkých při zadržování v oficiálních centrech DCIM nebo na jiných místech zajetí provozovaných obchodníky s lidmi.

Dne 27. května 2020 zahájili ozbrojení muži otevřenou palbu přibližně na 200 uprchlíků a migrantů držných překupníky poblíž města Mazda, přičemž zabili nejméně 30 a zranili dalších 11 lidí. Ostatní zůstávají nezvěstní, přičemž existují obavy, že jsou mrtví nebo uneseni.

Ačkoli slíbily libyjské úřady vyšetření vražd ve městě Mazda a další trestné činy spáchané na uprchlících a migrantech, nevedly to k trestní odpovědnosti. Dva muži, kteří byli zadrženi libyjským soudním stíháním a byli uvedeni na sankční seznamu OSN pro jejich údajnou roli v obchodování s lidmi, si stále zachovávají oficiální vazby na GNA. Ahmad al-Dabbashi, známý také jako „al-Amou“, byl viděn bojovat po boku sil GNA v dubnu 2020, zatímco Abdelrahman Milad, známý také jako „Bidja“, pracuje jako velitel LCG v ropné rafinérii al-Zawiya.

Chycení při přestřelce

Milice a ozbrojené skupiny se dopouštějí porušení mezinárodního humanitárního práva proti uprchlíkům a migrantům, včetně nezákonného odnětí svobody, mučení a zjevně nevybíravých útoků. Amnesty International ověřila videa, která zachycují milice a ozbrojené skupiny, jak pochodují a týrají uprchlíky a migranty. Migranty rovněž nutili, aby se účastnili vojenských operací, což ohrozilo jejich životy a bezpečnost.

Jeden uprchlík řekl Amnesty International, že v květnu 2020 ho milice přidružené k GNA odvezly spolu s dalšími uprchlíky a migranty z detenčního střediska DCIM v Tripolisu, kde byli všichni drženi, a několik hodin je nutila k přepravě munice mezi dvěma místy v Tripolisu. V té době zuřily v Tripolisu boje.

Žádná cesta ven, jen smrtící moře

Vzhledem k hrozným podmínkám a týrání jsou stávající programy přesídlení a evakuace nedostatečné pro zajištění bezpečných a legálních cest z Libye pro ty, kteří to naléhavě potřebují. Od roku 2017 do září 2020 byly programy poskytnuty pouze pro 5 709 zranitelných uprchlíků. To ukazuje malý počet příslibů ohledně přesídlení ze strany zemí přijímajících uprchlíky, včetně členských států EU. Cestovní omezení uložená v důsledku pandemie COVID-19 situaci dále zhoršila, jelikož v roce 2020 bylo z Libye evakuováno pouze 297 uprchlíků, před tím než byly hranice v březnu 2020 uzavřeny.

Na to se prosím podívej a zkontroluj – to vážně nevím, jak lépe napsat a upřímně jsem tuhle větu moc nepochopila.

V srpnu řekl jeden uprchlík Amnesty International: „Právě teď se uprchlíci chystají překročit moře ... [neexistuje zde] žádná evakuace ani přesídlení... Uprchlíci v Libyi jsou ve velkém nebezpečí. [Jsme] mezi životem a smrtí.“

Reálně tedy mají zoufalí uprchlíci a migranti jen málo uskutečnitelných cest z Libye, kromě riskantní a drahé plavby přes Středoziemní moře na nebezpečných člunech a lodích. Přechody jsou však i nadále mimořádně nebezpečné. Při jednom smrtelném incidentu v polovině srpna řekli přeživší Amnesty International, že ozbrojení muži na palubě člunu s názvem „Kapitán al-Salam 181“ je okradli, a poté na jejich člun stříleli, což způsobilo požár motoru a převrácení člunu. Odhaduje se, že 40 lidí zemřelo poté v nouzi na moři.

Vykořisťování, bídné životní podmínky, násilí

Výzkum Amnesty International zjistil, že uprchlíci a migranti jsou často vykořisťováni zaměstnavateli a jsou vystaveni nuceným pracím ze strany milic a ozbrojených skupin.

Mnoho z nich žije ve špatných podmínkách bez přístupu k pitné vodě a hygienickým zařízením, což zvyšuje jejich zranitelnost vůči COVID-19 kvůli fyzickým distančním a preventivním hygienickým opatřením, která nelze dodržovat. Přesto uprchlíci a migranti čelí překážkám v přístupu ke zdravotní péči a byli z velké části vyloučeni z oficiálních preventivních snah vůči COVID-19.

Uprchlíci a migranti jsou také neustálým cílem loupeží. Ženy a dívky jsou vystaveny zvýšenému riziku sexuálního násilí. Zdržují se však často kontaktování policie nebo státních zástupců v obavě z možného zadržení nebo pomsty údajných pachatelů.

Rasismus a xenofobie

Uprchlíci a migranti rovněž čelí nekontrolovatelnému rasismu a xenofobii. Vládní úředníci, příslušníci ozbrojených skupin a milic a média často používají rasistické výrazy k označení černochů. Pandemie COVID-19 dále podněcovala rasismus, kdy úředníci i soukromé osoby veřejně obviňovali uprchlíky a migranty z šíření viru a požadovali jejich vyhoštění.

Výzkum Amnesty International odhalil, že v roce 2020 úřady ve východní Libyi de facto násilně vyhostily více než 5 000 uprchlíků a migrantů bez řádného procesu nebo možnosti napadnout jejich deportaci. Mezi citovanými důvody pro deportaci patřilo obvinění, že zatčení byli „nositeli nakažlivých nemocí“.

Při očividném případě diskriminace, který dokumentovala Amnesty International, zabránila ozbrojená skupina autobusu ve vstupu do jihovýchodního města Kufra, ledaže by vystoupili tři čadští občané. Ozbrojení muži jim nařídili provést test COVID-19 a nechali je v poušti za městem. Všichni ostatní cestující byli libyjské státní příslušníci, proto směli pokračovat bez nutnosti testování na COVID-19 nebo jiných kontrol.

Pozadí

Situace uprchlíků a migrantů v Libyi se odehrává na pozadí probíhajícího ozbrojeného konfliktu, nejistoty a bezpráví. Boj o správu a územní kontrolu zuří mezi GNA, která ovládá většinu západní Libye, a samozvanou libyjskou národní armádou, ovládající většinu východní Libye.

Celá zpráva dostupná zde:

<https://www.amnesty.org/download/Documents/MDE1930842020ENGLISH.pdf>